॥ अथ हरिवंशमाहात्म्यं सविधि प्रारभ्यते ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ हरिवंशमाहात्म्यप्रारम्भः ॥ नारायणं नमस्कृत्य नरं चैव नरोत्तमम् ॥ देवीं स[illegible]तीं चैव ततो जयमुदीरयेत् ॥ १ ॥ जयति पराशरसूनुः सत्यवतीहृदयनन्दनो व्यासः ॥ यस्यास्यकमलगलितं वाङ्मयममृतं जगत्पिबति ॥ २ ॥ अज्ञा[illegible]तिमिरान्धस्य ज्ञानाञ्जनशलाकया ॥ चक्षुरुन्मीलितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥ ३ ॥ अखण्डमण्डलाकारं व्याप्तं येन चराचरम् ॥ तत्पदं दर्शितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥ ४ ॥ जनमेजय उवाच ॥ त्वया मे भगवन् प्रोक्तो भारतश्रवणे विधिः ॥ श्रवणे हरिवंशस्य विशेषाद्वद मे विधिम् ॥ ५ ॥ वैशम्पायन उवाच ॥ ब्रह्मविष्णुमहेशाना हरिवंशं जगुर्वपुः ॥ शब्दब्रह्ममयं विद्धि हरिवंशं सनातनम् ॥ ६ ॥ शाब्दे ब्रह्मणि निष्णातः परब्रह्माधिगच्छति ॥ हरिवंशपुराणे तु श्रुते वै राजसत्तम ॥ ७ ॥ कायिकं वाचिकं पापं मनसा समुपार्जितम् ॥ तत्सर्वं नाशतां याति तमः सूर्योदये यथा ॥ ८ ॥ अष्टादशपुराणानां श्रवणाद्यत्फलं लभेत् ॥ तत्फलं समवाप्नोति वैष्णवो नात्र संशयः ॥ ९ ॥ स्त्रियश्च पुरुषाश्चैव वैष्णवं पदमाप्नुयुः ॥ जम्बूद्वीपं समाश्रित्य श्रोतारो दुर्लभाः कलौ ॥ १० ॥ भविष्यन्ति नरा राजन्सत्यं सत्यं वदाम्यहम् ॥ स्त्रीभिश्च पुत्रकामाभिः श्रोतव्यं वैष्णवं यशः ॥ ११ ॥ बालघाती च पुरुषो मृतवत्सः प्रजायते ॥ श्रवणं हरिवंशस्य कर्तव्यं च यथाविधि ॥ ॥ १२ ॥ गुरुचन्द्राग्निसूर्याणां संमुखे मेहते च यः ॥ बीजमुत्सृज्यते तेन त्यक्तरेता नरो भवेत् ॥ १३ ॥ योषित्पुष्पफलानां च बालानां घातिनी तथा ॥ फलानां कर्तनकरी माता पितृवियोगिनी ॥ १४ ॥ स्राविणी परगर्भाणां तत्तत्प्रायोपयोषिणी ॥ ईदृग्विधा भविष्यन्ति पञ्चदोषयुताः स्त्रियः ॥ १५ ॥ अपुष्पा मृतवत्साश्च काकवन्ध्यास्तथैव च ॥ कन्याप्रजात्वं च तथा स्रावयुक्ताः स्वपातकैः ॥ १६ ॥ तासां दोषापहारार्थं हरिवंशोऽभिगर्जति ॥ मदीयश्रवणात्सद्यो दोषा नश्यन्ति सत्वरम् ॥ १७ ॥ नरः सुवर्णं सर्पिश्च पददानैः समन्वितम् ॥ दशावृत्तीः शृणोत्येवं बीजसाफल्यमाप्नुयात् ॥ १८ ॥ दशावृत्तीरपुष्पार्थं मृतवत्सा तु सप्त वै ॥ पञ्चावृत्तीः स्रवद्गर्भा काकवन्ध्या त्रयं तथा ॥ १९ ॥ कन्याप्रसूश्चैकावृत्तिं श्रुत्वा पुत्रमवाप्नुयात् ॥ जीवितावधिकं श्राव्यं सर्वदोषोपशान्तये ॥ २० ॥ भविष्यं जन्म संप्राप्य न भवेत्तादृशी पुनः ॥ उत्तमं सार्थपाठं च मध्यमं च निरर्थकम् ॥ २१ ॥ विनार्थं शुद्धपाठे चेदुत्तमेन समं भवेत् ॥ नवाहमुत्तमं प्रोक्तमेकविंशाहं मध्यमम् ॥ २२ ॥ निकृष्टमेकत्रिंशाहं सुखसाध्यं समाचरेत् ॥ बहुभिर्दिवसै राजन् साध्यानां साधनं कलौ ॥ २३ ॥ तेन पारायणं साध्यं प्रोक्तं नारायणात्मना ॥ नवाहो गर्जति कलौ चैकविंशाहिकस्तथा ॥ २४ ॥ एकत्रिंशाहिको यज्ञो वन्ध्यादोषविनाशकः ॥ गोव्रतं तु स्त्रिया कार्यं पारणं पुरुषेण च ॥ २५ ॥ श्रवणारम्भणे राजन् यथावत्कथयामि ते ॥ अवसायान्तपर्यन्तं कार्यं मासव्रतं शुभम् ॥ २६ ॥ चतुर्थ्यां प्रातरुत्थाय स्त्रिया हृष्टेन मानसा ॥ गोव्रतं नियतं कार्यं निराहारं निरूदकम् ॥ २७ ॥ सूर्यास्तकालपर्यन्तं यावद्ग्रामागमो भवेत् ॥ आगतां च सवत्सां हि पूजयित्वा यथा-

विधि ॥२८॥ यवसं पुष्कलं दत्त्वा यवान्नं कुरुते स्वयम् ॥ एवं मासे चतुर्थ्यां सा शुक्लायां व्रतमाचरेत् ॥२९॥ स्त्रीव्रतं कथितं राजन् पुरुषस्य तथैव च ॥
एवं मासव्रतं कृत्वा सुपुत्रं लभते ध्रुवम् ॥३०॥ इति श्रीपद्मपुराणे हरिवंशमाहात्म्ये श्रवणादिविधिकथनं नाम प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥ वैशम्पायन उवाच॥
अथ ते संप्रवक्ष्यामि नवाहश्रवणे विधिम् ॥ सहायैर्बहुभिश्चैव प्रायः साध्यो विधिस्त्वयम् ॥ १ ॥ दैवज्ञं तु समाहूय मुहूर्तं पृच्छय यत्नतः ॥ विवाहे यादृशं
वित्तं तादृशं परिकल्पयेत् ॥ २ ॥ नभस्यश्चाश्विनोर्जश्च मार्गशीर्षः शुचिर्नभः ॥ एते मासाः कथारम्भे श्रोतॄणां कामसूचकाः ॥ ३ ॥ सहायाश्च त एवात्र
कर्तव्याः सोद्यमाश्च ये ॥ देशे देशे तथा सेयं वार्ता प्रोच्या प्रयत्नतः ॥४ ॥ भविष्यति कथा चात्र आगन्तव्यं कुटुम्बिभिः ॥ देशे देशे विरक्ता ये वैष्णवाः
कीर्तनोत्सुकाः ॥ ५ ॥ तेष्वेव पत्रं प्रेष्यं च तल्लेखनमितीरितम् ॥ सतां समाजो भविता नवरात्रं सुदुर्लभः ॥ ६॥ आगन्तुकानां सर्वेषां वासस्थानानि क-
ल्पयेत् ॥ तीर्थे वापि वने वापि गृहे वा श्रवणं स्मृतम् ॥ ७ ॥ विशाला वसुधा यत्र कर्तव्यं तत्कथास्थलम् ॥शोधनं मार्जनं भूमेर्लेपनं धातुमण्डनम्॥८॥
गृहोपस्करमुद्धृत्य गृहकोणे निवेशयेत् ॥ कर्तव्यो मण्डपः प्रोच्चैः कदलीस्तम्भमण्डितः ॥ ९ ॥ फलपुष्पदलैर्विष्वक् वितानेन विराजितः ॥ चतुर्दिक्षु ध्व-
जारोपस्तोरणेन विराजितः ॥ १० ॥ ऊर्ध्वं सप्तैव लोकाश्च सप्ताधः परिकल्पयेत् ॥ तेषु विप्रा विरक्ताश्च स्थापनीयाः प्रबोध्य वै ॥ ११ ॥ पूर्वं तेषामास-
नानि कर्तव्यानि यथोत्तरम् ॥ वक्तुश्चापि तथा दिव्यमासनं परिकल्पयेत् ॥ १२ ॥ उदङ्मुखो भवेद्वक्ता श्रोता वै प्राङ्मुखस्तथा॥प्राङ्मुखोऽथ भवेद्वक्ता
श्रोता चोदङ्मुखस्तथा ॥ १३ ॥ विरक्तो वैष्णवो विप्रो वेदशास्त्रविशारदः ॥ दृष्टान्तकुशलो धीरो वक्ता कार्यो दयान्वितः ॥१४॥ वेदवेदान्ततत्त्वज्ञैर्गुरु-
भिर्ब्रह्मवादिभिः ॥ नृणां कृतोपदेशानां सद्यः सिद्धिर्हि जायते ॥१५॥ अथान्यजनसामान्यैर्गुरुभिर्नीतिकोविदैः॥ नृणां कृतोपदेशानां सिद्धिर्भवति कीदृशी
॥ १६ ॥ अनेकधर्मविभ्रान्ताः स्तेनाः पाखण्डवादिनः ॥ धर्मशास्त्रकथोच्चारैस्त्याज्यास्ते यदि पण्डिताः ॥ १७ ॥ वक्तुः पार्श्वे सहायार्थमन्यः स्थाप्यस्त-
थाविधः ॥ पण्डितः संशयच्छेत्ता लोकबोधनतत्परः ॥ १८ ॥ वक्त्रा क्षौरं प्रकर्तव्यं दिनादर्वाक् व्रताप्तये ॥ वक्तुः श्रोतुश्चन्द्रशुद्धौ दम्पत्योः शुभतारके ॥
॥ १९ ॥ अरुणोदये विनिर्वर्त्य शौचं स्नानं समाचरेत् ॥ नित्यं संक्षेपतः कृत्वा सन्ध्याद्यं प्रयतस्ततः ॥ २० ॥सुक्षालितपाणिपादः स्वस्तिवाचनपूर्वकम्॥
गोमयोपलिप्तदेशे सर्वतोभद्रकल्पनम् ॥ २१ ॥ स्वीयशक्त्यनुसारेण पूजनं सर्वमाचरेत् ॥ कथाविघ्नविनाशार्थं गणनाथं प्रपूजयेत् ॥ २२ ॥ स लक्ष्मीपु-
त्रसहितं गोपालं स्थापयेत्ततः ॥ निर्विघ्नेनैव सिध्यर्थं देवपूजनपूर्वकम् ॥ २३ ॥ संकल्पं कुर्यात् ॥ अद्येहेत्यादिदेशकालौ स्मृत्वा अमुकगोत्रस्यामुकप्रवर-
स्यामुकशर्मणो मम जन्मनि जन्मनि सञ्चितमहापातकपटलनाशपूर्वकं तेन पापसञ्चयेन कृतसन्तानबाधकताविनाशपूर्वकमिह जन्मनि संतानोत्पत्तिहेतवे

शरदां शतमायुषा वृद्ध्यर्थमात्मनश्च सकलसुखातिहेतवे इह शरीरशुद्ध्यर्थं परत्र चेन्द्रादिलोकातिक्रमणपूर्वकश्रीमद्विष्णुभक्त्युद्रेकजनि-
तकल्पावधितल्लोकगमनतत्रवासपूर्वकतत्स्वरूपावाप्तिहेतवे श्रीमद्धरिवंशपुराणश्रवणं कर्तृकतया करिष्यावहे ॥ अन्यतरकर्तृत्वे करिष्ये इत्येव संकल्पः ॥
इति कृत्वा तु संकल्पं वक्तारं वृणुयात्ततः ॥ श्रुताध्ययनसंपन्नं पूजयित्वा यथाविधि ॥ २४ ॥ सुवर्णमुद्रिकां गृह्य कुण्डले च विशेषतः ॥ धौतवस्त्रं सोत्त-
रीयं चोष्णीषेण समन्वितम् ॥ २५ ॥ सुवर्णषोडशपलं पुष्पताम्बूलसंयुतम् ॥ पूगीफलं चाक्षतान् वै गृहीत्वा शुद्धमानसः ॥ २६ ॥ (संकल्पः ॥ अद्येह-
त्यादिअमुकगोत्रममुकशर्माणं ब्राह्मणमेभिश्चन्दनताम्बूलसुवर्णवस्त्रादिभिर्हरिवंशश्रवणे वाचकत्वेनावां दम्पती त्वां वृणीवहे ॥ वृतोस्मीति तेनोक्ते ॥ वृतेन
दीक्षामाप्नोति इति मन्त्रेण वक्तुर्दक्षिणकरमूले रक्षाबन्धनं कार्यम् ॥ ब्राह्मणेन श्रोतॄणां रक्षाबन्धनं कार्यम् ॥) चन्दनाद्युपचारैस्तु वस्त्रपुष्पाक्षतैस्तथा ॥ हे-
मालङ्करणैः पूगैः फलैर्ऋतुसमुद्भवैः ॥ २७ ॥ पुराणपूजनं प्रोक्तं विधिना षोडशेन तु ॥ पूजयित्वा द्विजश्रेष्ठाः श्रवणं फलदं स्मृतम् ॥२८॥ तस्मात्सर्वप्र-
यत्नेन श्रोतव्यं विधिपूर्वकम् ॥ अथ व्यासं नमस्कुर्युर्मन्त्रमेतमुदीरयेत् ॥ २९ ॥ नमस्ते भगवन् व्यास सर्वशास्त्रार्थकोविद ॥ ब्रह्मविष्णुमहेशानमूर्ते स-
त्यवतीसुत ॥ ३० ॥ इति व्यासं नमस्कृत्य शुभे देशे कुशासने ॥ उपविश्य प्रतिदिनमुल्लसत्प्रीतमानसः ॥३१॥ बालो युवाथ वृद्धो वा दरिद्रो दुर्बलोपि
वा ॥ पुराणज्ञः सदा वन्द्यः पूज्यश्च सुकृतार्थिभिः ॥ ३२ ॥ नीचबुद्धिं न कुर्वीत पुराणज्ञे कदाचन॥ यस्य वक्त्राद्गता वाणी कामधेनुः शरीरिणाम् ॥३३॥
गुरवः सन्ति लोकस्य जन्मतो गुणतश्च ये ॥ तेषामपि च सर्वेषां पुराणज्ञः परो गुरुः ॥ ३४ ॥ भवकोटिसहस्रेषु भूत्वा भूत्वा च सीदति ॥ यो ददाति
पुण्यवृत्तिं कोन्यस्तस्मात्परो गुरुः ॥ ३५ ॥ पुराणज्ञः शुचिर्दान्तः शान्तोपि जितमत्सरः ॥ साधुः कारुण्यवान् वाग्मी वदेत्पुण्यकथां सुधीः ॥ ३६ ॥
व्यासासनसमारूढो यदा पौराणिको द्विजः ॥ आ समाप्तेः प्रसङ्गस्य नमस्कुर्यान्न कस्यचित् ॥ ३७ ॥ ये धूर्ता ये च दुर्वृत्ता ये चान्ये विजिगीषवः ॥ तेषां
कुटिलवृत्तीनामग्रे नैव वदेत्कथाम् ॥ ३८ ॥ न दुर्जनसमाकीर्णे न शूद्रश्वापदावृते ॥ देशे नापूतसदने वदेत्पुण्यकथां सुधीः ॥ ३९ ॥ सद्ग्रामे सुजना-
कीर्णे सुक्षेत्रे देवतालये ॥ पुण्ये नदनदीतीरे वदेत्पुण्यकथां सुधीः ॥ ४० ॥ ईदृशाद्वाचकाद्राजन् श्रुत्वा फलमवाप्नुयात् ॥ ऐहिकामुष्मिकं शर्म पुण्यं
पुत्रादिसिद्धिदम् ॥ ४१ ॥ महापापादिशमनं पुराणं हरिवंशकम् ॥ योज्यं पुत्रादिसिद्ध्यर्थं हरिवंशं जितेन्द्रियैः ॥ ४२ ॥ शृणुयात्सर्वभावेन पुण्यं पापप्र-
णाशनम् ॥ ४३ ॥ इति श्रीपद्मपुराणे हरिवंशमाहात्म्ये श्रवणादिविधिकथनं नाम द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥ ॥छ॥ ॥ वैशम्पायन उवाच ॥ ॥ जपाद्धि
श्रवणं प्रोक्तं हरिवंशस्य सूरिभिः ॥ पितॄन् संतर्प्य शुद्ध्यर्थं प्रायश्चित्तं समाचरेत् ॥ १ ॥ मवलं पञ्च कर्तव्यं तत्र स्थाप्यो हरिस्तथा ॥ कृष्णमु-

कर्मग्र
दिश्य मन्त्रेण चरेत्पूजाविधिं क्रमात् ॥ २ ॥ प्रदक्षिणानमस्कारान् पूजान्ते स्तुतिमाचरेत् ॥ संसारसागरे मग्नं दीनं मां करुणानिधे ॥ ३ ॥ कर्मग्रा
हगृहीतोहं मामुद्धर भवार्णवात् ॥ श्रीमद्वै हरिवंशस्य पूजा कार्या प्रयत्नतः ॥४॥ विधिना षोडशेनैव धूपदीपसमन्विता ॥ ततस्तु श्रीफलं धृत्वा नमस्कारं
समाचरेत् ॥ ५ ॥ स्तुतिः प्रसन्नचित्तेन कर्तव्या केवलं तदा ॥ स्वीकृतोसि मया नाथ पुत्रार्थं भवसागरे ॥ ६ ॥ मनोरथो मदीयोयं सफलः सर्वथा त्वया ॥ नि-
र्विघ्नेनैव कर्तव्यो दासोहं तव केशव ॥७॥ एवं दीनवचः प्रोक्त्वा वक्तारं चाथ पूजयेत् ॥ संभूष्य वस्त्रभूषाभिः पूजान्ते तं च संस्तवेत् ॥८॥ व्यासरूप प्रबोधज्ञ
सर्वशास्त्रविशारद ॥ एतत्कथाप्रकाशेन मदज्ञानं विनाशय ॥ ९ ॥ तदग्रे नियमः पश्चात्कर्तव्यः श्रेयसे मुदा ॥ नवरात्रं यथाशक्त्या धारणीयः स एव हि ॥
॥ १० ॥ वरणं पञ्चविप्राणां कथभङ्गनिवृत्तये ॥ कर्तव्यं तैर्हरेर्जाप्यं द्वादशाक्षरविद्यया ॥ ११ ॥ संतानगोपालमन्त्रो महारुद्रजपस्तथा ॥ पूजनं पार्थिव-
स्यैव गणनाथमनूजपन् ॥ १२ ॥ ब्राह्मणान्वैष्णवांश्चान्यांस्तथा कीर्तनकारिणः ॥ नत्वा संपूज्य दत्ताज्ञः स्वयमासनमाविशेत् ॥ १३ ॥ लोकवित्तधना-
गारसर्वचिन्ता व्युदस्य च ॥ कथाचित्तः शुद्धमतिः स लभेत्फलमुत्तमम् ॥१४॥ दम्पती शुद्धमनसौ श्रद्धाभक्तिसमन्वितौ ॥ श्रद्धैव सर्वधर्माणां मातेव हि-
तकारिणी ॥१५॥ श्रद्धैव च नृणां सिद्धिर्जायते लोकयोर्द्वयोः ॥ श्रद्धया भजतः पुंसः शिलापि फलदायिनी ॥ १६ ॥ मूर्खोपि पूजितो भक्त्या गुरुर्भवति
ज्ञानदः ॥ श्रद्धया भजतो मन्त्रः स्तवदोपि फलप्रदः ॥ १७ ॥ श्रद्धया पूजितो देवो नीचस्यापि वरप्रदः ॥ अश्रद्धया कृता पूजा दानं यज्ञस्तपो व्रतम्
॥ १८ ॥ सर्वं निष्फलतां याति पुष्पं बन्ध्यतरोरिव ॥ सर्वत्र संशयाविष्टः श्रद्धाहीनोतिचञ्चलः ॥ १९॥ परमार्थात्परिभ्रष्टः संसृतेर्नहि मुच्यते ॥ मन्त्रे ती-
र्थे द्विजे देवे दैवज्ञे भेषजे गुरौ ॥२०॥ यादृशी भावना यस्य सिद्धिर्भवति तादृशी ॥ अतो भावमयं विश्वं पुण्यपापं च भावतः॥२१॥ ते उभे भावहीनस्य न
भवेतां कदाचन ॥ तस्मात्सर्वात्मना राजन् श्रद्धाभक्ती समाश्रयेत् ॥२२॥ आसूर्योदयमारभ्य सार्धं त्रिप्रहरार्धकम् ॥ वाचनीया कथा सम्यग्धीरकण्ठं सुधी-
मता ॥२३॥ कथाविरामः कर्तव्यो मध्याह्ने घटिकाद्वयम् ॥ तत्कथामनु कार्यं वै कीर्तनैश्च परैस्तदा ॥२४॥ एवं श्रुत्वा विधानेन सर्वान्कामानवाप्नुयात् ॥२५॥
इति श्रीपद्मपुराणे हरिवंशमाहात्म्ये श्रवणादिविधिकथनं नाम तृतीयोऽध्यायः ॥३॥ वैशम्पायन उवाच॥ नवाहव्रतिनां पुंसां नियमान् शृणु सत्तम ॥ एक-
कालाशनश्चैव अधःशायी भवेन्नरः॥१॥स्थातव्यं ब्रह्मचर्येण यावद् ग्रन्थः समाप्यते॥हरिवंशे तथा राजन्पायसं चरुभोजनम्॥२॥पारणे पारणे यातं तथाव-
द्भरतर्षभ ॥ मलमूत्रजयार्थं हि लघ्वाहारः सुखावहः ॥३॥ हविष्यान्नेन कर्तव्यमेकवारं कथार्थिना ॥ उपोष्य नवरात्रं वा शक्तिश्चेच्छृणुयात्तदा ॥४॥ घृतपा-
॥ फलाहारेण वा श्राव्यमेकभुक्तेन वा पुनः ॥ ५ ॥ सुखसाध्यं भवेद्यस्तु कर्तव्यं श्रवणाय तत् ॥ भोजनं तु वरं मन्ये

ः ॥ ६ ॥ नोपवासो वरः प्रोक्तो कथाविघ्नकरो यदि ॥ शृणुयाद्यः शुचिस्तिष्ठन्नेकचित्ततया सदा ॥७॥ प्रातः स्नानादिकं कृत्वा पुत्रदारस-
मन्वितः ॥ पुराणश्रवणं कुर्यात्कृष्णपूजनपूर्वकम् ॥ ८ ॥ पुष्पधूपफलैः सम्यङ् नैवेद्यैः श्रद्धयोद्धृतैः ॥ गुरोः शुश्रूषणं तेन कर्तव्यं फलकाङ्क्षिणा ॥ ९ ॥
श्रुत्वा यथेच्छया शौचं कार्यं पुण्येन वर्त्मना ॥ सायंकाले गुरुश्रेष्ठं तोषयित्वा सबान्धवः ॥ १० ॥ स्वपरिग्रहसङ्गेन सुखं स्वपिति वै तदा ॥ नियमादि प्र-
कर्तव्यं पापानां विनिवर्तने ॥११॥ यथासुखं व्यवहरेन्नित्यं विष्णुपरायणः ॥ शुचिः शुद्धमनास्तिष्ठन्पत्रावल्यां च भोजनम् ॥१२॥ कथासमाप्तौ भुक्तिं च
कुर्यान्नित्यं कथाव्रती ॥ द्विदलं मधु तैलं च गरिष्ठान्नं तथैव च ॥ १३ ॥ भावदुष्टं पर्युषितं जह्यान्नित्यं कथाव्रती ॥ वृन्ताकं च कलिङ्गं च दग्धमन्नं मसूरि-
काम् ॥ १४ ॥ निष्पावानामिषाद्यं च वर्जयेच्च कथाव्रती ॥ पलाण्डुं लशुनं हिङ्गुं मूलकं गृञ्जनं तथा ॥१५॥ नालिकामूलकूष्माण्डं नैवाद्याच्च कथाव्रती ॥
कामं क्रोधं मदं मानं मत्सरं लोभमेव च ॥१६॥ दम्भं मोहं तथा द्वेषं दूरयेच्च कथाव्रती ॥ वेदवैष्णवविप्राणां गुरुगोव्रतिनां तथा ॥ १७ ॥ स्त्रीराजमहतां
निन्दां वर्जयेच्च कथाव्रती ॥ रजस्वलां त्यजेन्म्लेच्छां पतितां व्रतकैः सह ॥ १८ ॥ द्विजद्विड्देवबाह्यैश्च न वदेच्च कथाव्रती ॥ सत्यं शौचं दया मौनमार्जवं
विनयं तथा ॥ १९ ॥ उदारं मानसं तद्वत्कुर्यादेवं कथाव्रती ॥ श्रद्धाभक्तिसमायुक्ता नान्यकार्येषु लालसाः ॥ २० ॥ वाग्यताः शुचयोऽव्यग्राः श्रोतारः
पुण्यभागिनः ॥ अभक्त्या ये कथां पुण्यां शृण्वन्ति मनुजाधमाः ॥ २१॥ तेषां पुण्यफलं नास्ति दुःखं स्याज्जन्मजन्मनि ॥ पुराणं ये तु संपूज्य ताम्बूला-
द्यैरुपायनैः ॥२२॥ शृण्वन्ति च कथां भक्त्या दरिद्राः स्युर्न पापिनः ॥ कथायां कीर्त्यमानायां ये गच्छन्त्यन्यतो नराः ॥२३॥ भोगान्तरे प्रणश्यन्ति तेषां
दाराश्च संपदः ॥ सोष्णीषमस्तका ये च कथां शृण्वन्ति पावनीम् ॥ २४ ॥ ते बलाकाः प्रजायन्ते पापिनो मनुजाधमाः ॥ ताम्बूलं भक्षयन्तो ये कथां शृ-
ण्वन्ति पावनीम् ॥२५॥ स्वविष्ठां खादयन्त्येतान्नरके यमकिंकराः॥ नार्या रजस्वलायाश्च योनितुल्यं मुखं भवेत् ॥२६॥ ये च तुङ्गासनारूढाः कथां शृण्वन्ति
दाम्भिकाः॥ अक्षयान्नरकान्भुक्त्वा ते भवन्त्येव वायसाः ॥२७॥ ये च वीरासनारूढा ये च शय्यासनस्थिताः ॥ शृण्वन्ति तत्कथां ते वै भवन्त्यर्जुनपादपाः ॥
॥२८॥ असंप्रणम्य शृण्वन्तो विषवृक्षा भवन्ति ते ॥ तथा शयानाः शृण्वन्तो भवन्त्यजगरा नराः ॥२९॥ यः शृणोति कथां वक्तुः समानासनमास्थितः ॥
गुरुतल्पसमं पापं संप्राप्य नरकं व्रजेत् ॥३०॥ ये निन्दन्ति पुराणज्ञान्कथां वा पापहारिणीम् ॥ ते वै जन्मशतं मर्त्याः शुनकाः संभवन्ति च ॥३१॥ कथायां व-
र्तमानायां ये वदन्ति दुरुत्तरम् ॥ ते गर्दभाः प्रजायन्ते कृकलासास्ततः परम् ॥३२॥ कदाचिदपि ये पुण्यां न शृण्वन्ति कथां नराः ॥ ते भुक्त्वा नरकान्घोरा-
न्भवन्ति वनशूकराः ॥३३॥ कथायां कीर्त्यमानायां विघ्नं कुर्वन्ति ये शठाः ॥ कोट्यब्दान्नरकान्भुक्त्वा भवन्ति ग्रामसूकराः ॥३४॥ मध्ये वार्तां न कुर्वीत

चेत्कुर्योन्निरयं व्रजेत् ॥ कथायां श्रूयमाणायां न कुर्याच्छिशुलालनम् ॥ ३५ ॥ नर्मवादान्वदेन्नैव स्त्रिया संभाषणं तथा ॥ न कर्तव्यं प्रयत्नेन कथाविच्छेद-
कारणम् ॥ ३६ ॥ विच्छेदेन कथायास्तु ब्रह्महत्यासमं त्वघम् ॥ प्राप्नोति मुनिशार्दूल कथाविच्छेदकः पुमान् ॥ ३७ ॥ न कुर्यात्तु कथामध्ये त्वन्यवार्ताः
प्रयत्नतः ॥ नारी वा पुरुषो वापि कुर्यान्निरयमाप्नुयात् ॥ ३८ ॥ इतिहासं वदाम्यत्र शृणुष्वैकं हि मानद ॥ यं श्रुत्वा न वदेद्वार्तां कथाध्ये कदाचन ॥३९॥
जनस्थाने पुरा कश्चिद्ब्राह्मणो वेदपारगः ॥ धर्मशास्त्रेऽतिनिपुणः सदाचारपरायणः ॥ ४० ॥ गङ्गास्नानं विधायादौ कृत्वा माध्याह्निकं तथा ॥
कृत्वा देवार्चनं चैव श्रवणे तत्परो भवेत् ॥ ४१ ॥ तस्य भार्यातिदुष्टा च कर्कशा कलहप्रिया ॥ असत्यालापनिपुणा परद्वेषपरायणा ॥ ४२ ॥
कृत्वा चक्रे धनस्यापि संग्रहं पापनिश्चया ॥ दधि दुग्धं समानीय शर्करागुडमेव च ॥ ४३ ॥ घृतं च नवनीतं च स्वयमानीय सर्वदा ॥ एकान्ते भक्ष-
णं चक्रे भर्तर्यन्नं प्रशुष्ककम् ॥ ४४ ॥ दुराग्रहा दुष्टमनाः पतिनिन्दापरायणा ॥ बहुपापप्रकर्त्री च परवेश्मोपवेशिनी ॥ ४५ ॥ सुभाषणं वदेन्नैव
दुषः क्षेय (?) विधायिनी ॥ पङ्क्तिभेदं प्रकुर्वाणा सदा निष्ठुरभाषिणी ॥ ४६ ॥ अतिथीषु सदा वैरकारिणी धर्मनाशिनी ॥ सज्जनोपि गुणी सौम्यस्तस्या
भर्ता सुपूजितः ॥ ४७ ॥ यदा भर्ता पुराणस्य श्रवणार्थं हि संस्थितः ॥ प्रत्यहं तत्र गत्वा तु तस्य निन्दां चकार ह ॥ ४८ ॥ संन्यासिवत्कथं तत्र श्रवणे
व्यासवत्कृतम् ॥ समुत्पन्ननिरुद्योग किं कर्तव्यं मया वद ॥ ४९ ॥ शिशवो मां पीडयन्ति भक्षणार्थं दिने दिने ॥ किं तेषां च प्रकर्तव्यं भक्षणार्थं मया व-
द ॥ ५० ॥ नास्त्येवान्नं गृहे किंचिद्वस्त्रं वाप्यथ वा धनम् ॥ किं मया च प्रकर्तव्यं कुत्र गन्तव्यमेव च ॥ ५१ ॥ कथं विलिखितं दृष्टं धात्रा पापेन मां पुरा ॥
मूर्खश्चालससंयुक्तो दरिद्रो निष्ठुरस्तथा ॥ ५२ ॥ स्नेहहीनः कुटुम्बे च कथायाः श्रवणे रतः ॥ एतादृशः पतिर्मह्यं धात्रा दत्तो दुरात्मना ॥ ५३ ॥ पृथिव्यां
दुर्भगैकाहं दरिद्रगृहमागता ॥ उदारपूर्तिमानं हि नान्नं मे भक्षितं कदा ॥ ५४ ॥ सौभाग्यास्तास्त्रियो लोके यासामुद्योगशालिनः ॥ पतयो धनधान्यादि-
समृद्धिपरिशोभिताः ॥ ५५ ॥ ते वै स्त्रीणां वाक्यकराः शिशुपालनतत्पराः ॥ नित्यं गृहेषु तिष्ठन्ति स्त्रीणां संतोषकारकाः ॥ ५६ ॥ सदन्नभक्षणात्पुष्टा भार्या-
ज्ञापरिपालकाः ॥ व्यवसायं च भार्याणां कुर्वन्ति बुद्धिशालिनः ॥ ५७ ॥ अयं मूर्खश्च जडधीरुपेक्षां कुरुते गृहे ॥ अद्य तैलं गृहे नास्ति इन्धनं लवणं
तथा ॥ ५८ ॥ शाकश्च मम नास्त्येव धान्यलेशो न मद्गृहे ॥ किं मया तु प्रकर्तव्यं पतिरेतादृशो मम ॥ ५९ ॥ कथायां श्रूयमाणायां पत्या सन्मार्गमूर्तिना ॥
धान्यादौ वि

रकाकवरकङ्क(?)जलौकतुल्याः ॥ सच्छिद्रकुम्भजलसिन्धुशिलोपमाश्च तेऽश्रावकाश्च सुचतुर्दशधा भवन्ति ॥ या सदा ॥ ७१॥ क्षया रोगी निभाग्यैः पापक-
र्मवान् ॥ अनपत्यो मोक्षकामः शृणुयात्स कथामिमाम् ॥ ६६ ॥ अपुष्पा काकवन्ध्या च वन्ध्या या च मृतार्भका ॥ स्रवद्गर्भा च या नारी तया श्राव्या
प्रयत्नतः ॥ ६७ ॥ सुपुत्रं लभते राजन्व्यासस्य वचनं यथा ॥ सर्वान्कामानवाप्नोति कथां श्रुत्वा हरेरिमाम् ॥ ६८ ॥ इति श्रीपद्मपुराणे हरिवंशमाहात्म्ये
श्रवणादिविधिकथनं नाम चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥ ॥ वैशम्पायन उवाच ॥ ॥ एवं कृत्वा व्रतविधिमुद्यापनमथाचरेत् ॥ तद्वदुद्यापनं कार्यं भक्तिमद्भिः
फलार्थिभिः ॥ १ ॥ अकिञ्चनेषु भक्तेषु प्रायो नोद्यापनग्रहः ॥ श्रवणेनैव पूतास्ते निष्कामा वैष्णवा यतः ॥ २ ॥ एवं नवाहयज्ञेऽस्मिन्समाप्ते श्रोतृभिस्तदा ॥ पुस्त-
कस्य च वक्तुश्च पूजा कार्यातिभक्तितः ॥ ३ ॥ प्रसादतुलसीमालाः श्रोतृभ्यश्चाथ दीयताम् ॥ मृदङ्गताललसितं कीर्तनं कीर्त्यतां ततः ॥ ४ ॥ जयशब्दो नमःशब्दः
शङ्खशब्दश्च गीयताम् ॥ विप्रेभ्यो याचकेभ्यश्च वित्तमन्नं च दीयताम् ॥ ५ ॥ श्रवणान्ते हरेर्मूर्तिः सश्रीकस्य प्रदीयते ॥ सुवर्णस्य कृता सम्यक् लक्ष्म्यङ्का पल-
मानतः ॥ ६ ॥ समाप्तौ विधिवद्वस्त्रं क्षौमं दद्याच्च वाचके ॥ विशेषोयं समुद्दिष्टो मुनिभिस्तत्त्वदर्शिभिः ॥ ७ ॥ समाप्य सर्वं प्रयतः संहिताशास्त्रकोवि-
दः ॥ शुभे दिने निवेश्याथ क्षौमवस्त्राभिसंवृतः ॥ ८ ॥ शुक्लाम्बरधरस्तत्र शुचिर्भूत्वा स्वलंकृतः ॥ अर्चयेत्तु यथान्यायं गन्धमाल्यैः पृथक् पृथक् ॥ ९ ॥ सं-
हितापुस्तकं तत्र प्रयतः सुसमाहितः ॥ भक्ष्यैर्भोज्यैश्चापूपैश्च कौतुकैर्विविधैः शुभैः ॥ १० ॥ हिरण्यमन्यद्द्रव्यं च दक्षिणां तत्र दापयेत् ॥ ये श्रावयन्ति मनु-
जान्पुण्यां पौराणिकीं कथाम् ॥ ११ ॥ कल्पकोटिशतं साग्रं यान्ति ते ब्रह्मणः पदे ॥ आसनार्थं प्रयच्छन्ति पुराणज्ञस्य ये नराः ॥ १२ ॥ कम्बलाजिनवासां-
सि मञ्चाफलकमेव च ॥ स्वर्गलोकं समासाद्य भुक्त्वा भोगान्यथेप्सितान् ॥ १३ ॥ स्थित्वा ब्रह्मादिलोकेषु पदं यान्ति निरामयम् ॥ पुराणस्य प्रयच्छन्ति ये सूत्रं
वसनं नवम् ॥ १४ ॥ भागिनो ज्ञानसंपन्नास्ते भवन्ति भवे भवे ॥ ये महापातकैर्युक्ता उपपातकिनश्च ये ॥ १५ ॥ पुराणश्रवणादेव ते यान्ति परमं पदम् ॥
हरिवंशं खिलित्वा यो वाचकाय प्रदापयेत् ॥ १६ ॥ यत्फलं भूमिदानस्य तत्फलं लभते हि सः ॥ राजसूयेन तेनेष्टमश्वमेधेन वै नृप ॥ १७ ॥ दत्तानि सर्व-
दानानि हरिवंशे श्रुतेऽखिले ॥ राजसूयाश्वमेधाद्या यज्ञाश्चैव युगे युगे ॥ १८ ॥ श्रवणं हरिवंशस्य कलौ यज्ञफलप्रदम् ॥ श्रद्धावानास्तिको दान्तो हरिवंशं
यदारभेत् ॥ १९ ॥ पातकानि प्रकम्पन्ते प्रत्यूहाञ्जनयन्ति च ॥ समारभ्य नयेत्पारं हरिवंशं य आदितः ॥ २० ॥ स्पर्शनाद्दर्शनात्तस्य विष्णुर्दृष्टो भवेन्नृप ॥
जन्मत्रयनिकषं पातकस्य च यो ध्रुवम् ॥ २१ ॥ फलाभिश्च समाप्तौ [illegible] रिवंशस्य बुध्यते ॥ भारतश्रोतुर्विज्ञेयं पूर्वसुकृतिलक्षणम् ॥ २२ ॥ येन संजायते बु-

॥ ४ ॥

द्धिर्हरिवंशाद्धारणे ॥ सर्वाणि च पुराणानि वेदाश्च स्मृतयस्तथा ॥२३॥ हरिवंशेन बद्धार्था व्यासेन च महर्षिणा ॥ श्रुतिस्मृतिपुराणानां निन्दकेभ्यः कथंचन ॥ २४ ॥ पापिभ्यश्च महाराज श्रावयेन्नैव वाचकः ॥ श्रुत्वा तुष्टेन मनसा वाचकं परिपूजयेत् ॥२५॥ दान्तं यशस्विनं कान्तं शुचिस्पष्टाक्षरं ब्रुवन् ॥ त्रिशुक्लमाचारपरमक्रोधनमवादिनम् ॥२६॥ ग्रामं दद्यात्सुवसितं कुण्डलोष्णीषमालिकाम् ॥ पादुकोपानहौ छत्रं सवितानं मसूरिकाम् ॥ २७ ॥ एवं कृत्वा तु विधिवद्वाचकाय प्रदापयेत् ॥ यानं वर्षं हयगजौ क्षौमं मणिमयासनम् ॥ २८ ॥ पण्डभाण्डाश्रिताम्रस्य ताम्रस्यैवाम्बुजाजिनम् ॥ सकुटुम्बं च सस्त्रीकं वाचकं परया मुदा ॥ २९ ॥ विभूषणैरलंकृत्य परिधाप्य सुवाससी ॥ कृष्णद्वैपायनं ध्यायन्नमस्कुर्वीत भावतः ॥३० ॥ वाचके परितुष्टे तु तुष्टाः स्युः सर्वदेवताः ॥ वित्तशाठ्यं न कर्तव्यं हरिवंशफलेप्सुभिः ॥३१ ॥ प्रदेया गौः शुभा चैका सवत्सा हेमपूरिता ॥ पलेन च पलार्धेन तदर्धं नाथ वा पुनः ॥ ३२ ॥ वाचकं येन केनापि तोषयेत्सुसमाहितः ॥ तुष्टे तु वाचके राजंस्तुष्टाः स्युः सर्वदेवताः ॥३३॥ तुष्टेषु सर्वदेवेषु कार्यं तु सफलं भवेत् ॥ हरिवंशे समाप्ते तु वाचके परिपूजिते ॥ ३४ ॥ ऋणत्रयेण मुक्ताः स्युस्ते नरा जनमेजय ॥ मोदन्ते पितरस्तेषां लोकान्प्राप्याक्षयान्नृप ॥ ३५ ॥ हरिवंशस्य प्रारम्भे समाप्तौ चैव तैः सह ॥ सर्वान्कामानवाप्नोति विपाप्मा जायते नरः ॥३६॥ एवं कृते विधाने तु प्रजां प्राप्नोति मानवः ॥ धनमारोग्यमायुष्यं सौभाग्यं गुणगौरवम् ॥ ॥ ३७ ॥ प्राप्नोति मनुजः सम्यङ् नात्र कार्या विचारणा ॥ ३८ ॥ इति श्रीपद्मपुराणे हरिवंशमाहात्म्ये श्रवणादिविधिकथनं नाम पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

॥ जनमेजय उवाच ॥ प्रारम्भस्तु कथं कार्यः कथं पूजाविधिः स्मृतः ॥ कथं विसर्जयेद्व्यासं कथं सम्यक्फलं लभेत् ॥१॥ एतत्सर्वं समाचक्ष्व विस्तरान्मुनिसत्तम ॥ वैशम्पायन उवाच ॥ शृणु राजन्यथा वन्ध्या संततिं लभते ध्रुवम् ॥ २ ॥ वैशाखे माघ ऊर्जे च अन्यस्मिन् शुभमासिके ॥ शुक्लपक्षे तिथौ पूर्णानन्दाभद्राजयासु च ॥३॥ वारे गुरौ तथा शुक्रे चन्द्रे चन्द्रात्मजे तथा ॥ नक्षत्रे श्रवणे हस्ते पुष्ये मूले पुनर्वसौ ॥ ४॥ वासवे तुहिनांशौ च पौष्णे च हयतारके ॥ सौभाग्यादिषु योगेषु करणे विष्टिवर्जिते ॥५॥ श्रोतुश्चाथापि वक्तुश्च चन्द्रे च बलशालिनि ॥ पूर्वाह्णे चापि मध्याह्ने प्रारम्भः क्रियते बुधैः ॥६॥ आदौ लम्बोदरः पूज्यः कलशस्तु ततः परम् ॥ श्रीखण्डागरुकर्पूरकुङ्कुमामोदलेपनैः ॥ ७ ॥ पङ्कजैश्चम्पकैरन्यैर्जातीपुष्पैः सुगन्धिभिः ॥ तुलसीबिल्वधात्रीणां पत्रैरन्यैर्नवाङ्कुरैः ॥ ८ ॥ धूपैर्दीपैश्च विविधैर्नारिकेरफलादिभिः ॥ ताम्बूलैर्मुखवासैश्चाखण्डितैः शुक्लतण्डुलैः ॥ ९ ॥ चामरैर्व्यजनैश्चैव घण्टावाद्यादिभिस्तथा ॥ प्रत्यहं पूजयेद्देवं यावद्ग्रन्थः समाप्यते ॥१०॥ लत्तादिदोषरहिते वारे च शुभसंज्ञके ॥ समर्पयेत्पुराणं तु ततः पूजां समाचरेत् ॥ ११ ॥ प्रारम्भे च यथा पूजा तथा कार्या विसर्जने ॥ चन्दनागरुकर्पूरकुङ्कुमैर्गन्धकादिभिः ॥ १२ ॥ गीतवादित्रनृत्यैश्च राजन्कार्यो महोत्सवः ॥ ततः ···णपूजा-

यां यथा दानं तथा शृणु ॥ १३ ॥ अष्टादशशतं दानं पुराणाय समर्पयेत् ॥ अभावे द्वादशशतं पूजा वै जनमेजय ॥ १४ ॥ तदभावेपि राजेन्द्र षट्शतं परिकीर्तितम् ॥ उत्तमं मध्यमं दानमधमं च प्रकीर्तितम् ॥१५॥ सपत्नीकं ततो व्यासं दुकूलैरंशुकैर्नवैः ॥ पूजयेत्सर्वभावेन स सम्यक् फलमश्नुते॥१६॥ परिधाप्यानि देयानि कुण्डलानि शुभानि च ॥ मुकुटाद्यैरलंकृत्य केयूराङ्गदभूषणैः ॥ १७॥ गावस्तु कपिला देयाः सवत्सा गर्भसंयुताः ॥ यानमश्वादिकं राजन् दासीदासं समर्पयेत् ॥ १८ ॥ आसनं पुरुषव्याघ्र धूपदीपादिभाजनम् ॥ शय्यातूलादिकं सर्वं सोपधानं सलङ्कम् ॥ १९ ॥ स्थालीपीठादिकं राजन् जलपात्रं तथैव च ॥ अन्नं च बहु दातव्यं लवणं जनमेजय ॥ २०॥ घृततैलादिकं राजन् यावद्वर्षं समाप्यते ॥ एतत्सर्वं द्विजेन्द्राय व्यासासनगताय च ॥ २१ ॥ मनोभीष्टं वरं लब्ध्वा ततः कुर्यात्प्रदक्षिणाम् ॥ पारणान्तेन राजेन्द्र द्विजेन्द्रं रुद्रजापिनम् ॥२२॥ वस्त्रादिभिरलंकृत्य मुद्रिकाभिस्तथैव च ॥ नवीनं कम्बलं शुभ्रं ताम्रपात्रं तथैव च ॥ २३ ॥ द्विजं द्विजं समुद्दिश्य दातव्या दक्षिणा बहु ॥ ततोऽभिषेकसंयुक्तं गुरुं चैव पुरोधसम् ॥ २४ ॥ वस्त्रादिभिरलंकृत्य दक्षिणाभिश्च तोषयेत् ॥ ततोऽन्यान् ब्राह्मणान् सर्वान् दक्षिणाभिः समर्चयेत्॥२५॥हवनं च तथा राजन् कर्तव्यं कर्मशान्तये ॥ प्रतिश्लोकं च जुहुयाद्दशांशेनैव वा पुनः॥२६॥पायसं मधु सर्पिश्च तिलान्नादिकसंयुतम् ॥अथवा हवनं कुर्याद्गायत्र्या सुसमाहितः॥२७॥तन्मयत्वात्पुराणस्य परमस्यास्य तत्त्वतः ॥ होमाशक्तौ बुधो हेमं दद्यात्तत्फलसिद्धये ॥ २८ ॥ नानाछिद्रनिरोधार्थं न्यूनताधिकताख्ययोः ॥ दोषयोः प्रशमार्थं च पठेन्नामसहस्रकम्॥२९॥ तेन स्यात्सफलं सर्वं नास्त्यस्मादधिकं यतः॥ भोजयेन्मिथुनान्येव चतुर्विंशतिरादरात् ॥३०॥ ततो गन्धैश्च माल्यैश्च स्वलंकृत्य द्विजोत्तमान् ॥ तोषयेद्दक्षिणाहेमैर्धान्यै रत्नादिभिस्तथा ॥ ३१ ॥ भुक्तवत्सु च विप्रेषु यथावत्समथाचत ॥ वाचकं भारतश्रेष्ठ भोजयित्वा स्वलंकृतम् ॥३२॥ सपत्नीकं च संतोष्य वस्त्रालंकरणादिभिः ॥ ब्राह्मणेषु प्रसन्नेषु प्रसन्नास्तस्य देवताः॥३३॥ वाचके परितुष्टे तु शुभा प्रीतिरनुत्तमा ॥ दद्यात्सुवर्णं धेनुं च व्रतपूर्णत्वसिद्धये॥३४॥ शक्तौ पलत्रयमितं स्वर्णसिंहं विधाय च ॥ तत्रास्य पुस्तकं स्थाप्य लिखितं ललिताक्षरम् ॥ ३५ ॥ संपूज्यावाहनाद्यैश्च उपचारैः सदक्षिणैः ॥ वस्त्रभूषणगन्धाद्यैः पूजिताय महात्मने ॥ ३६ ॥ आचार्याय सुधीर्दत्त्वा मुक्तः स्याद्भवबन्धनैः ॥ एवं कृतविधानेन सर्वपापनिवारणे ॥ ३७॥ फलदं स्यात्पुराणं तु सर्वकामार्थसिद्धिदम् ॥ अनेन विधिना राजन् यः पुराणं समापयेत् ॥३८॥ तस्य स्त्री लभते गर्भं मासैकेन च भारत ॥ अनेन विधिना राजन् व्यासं यस्तु समर्चयेत् ॥३९॥ पूजयेद्दानमानाभ्यां तस्य स्त्री गर्भिणी भवेत् ॥ यन्मया त्रिविधं प्रोक्तं भक्तिपूजादिकं पुनः ॥४०॥ तत्कृत्वा लभते नारी पुत्रं भास्करतेजसम् ॥ तथा वन्ध्या लभेद्गर्भं व्यासस्य वचनं यथा॥४१॥विप्ररत्नापहारी च सोऽनपत्यः प्रजायते॥ तेन कार्यं विशुद्ध्यर्थं महारुद्रजपादिकम्॥४२॥अथ पारी-

क्षितो राजा श्रद्धायुक्तेन चेतसा ॥ भवता सत्ययुक्तेन चैकाग्रमनसा तथा ॥ ४३ ॥ श्रुत्वा ते निश्चयं कृत्वा दम्भशाठ्यविवर्जितः ॥ श्रुत्वेमं हरिवंशं वै
व्यासं संपूज्य भक्तितः ॥ ४४ ॥ दानं च बहुलं कृत्वा व्यासाशीर्गृह्य भारत ॥ प्रसन्नवदनो भूत्वा रमते रमणीयतः ॥ ४५ ॥ प्राग्जन्मजनिते पापे क्षीणे
वै जनमेजय ॥ ऋतावाद्ये तु संधत्ते गर्भं तस्य कुलाङ्गना ॥ ४६ ॥ द्वितीये वा तृतीये वा चतुर्थे मासि वै पुनः ॥ पञ्चमे वापि षष्ठे वा सप्तमे अष्टमेपि
वा ॥ ४७ ॥ नवमे दशमे मासि दोहदं निश्चयं भवेत् ॥ व्यासेनोक्तमिदं पुण्यं वन्ध्यागर्भस्य लक्षणम् ॥ ४८॥ पितॄनुद्धरते सर्वान् दश पूर्वान्दशापरान् ॥
हरिवंशं नरः श्रुत्वा सेतिहासं पुरातनम् ॥ ४९ ॥ इदं मया तवाग्रे च सर्वं प्रोक्तं नरर्षभ ॥ यस्य श्रवणमात्रेण सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥ ५० ॥ अपुत्रो
पुत्रमाप्नोति ह्यधनो धनमाप्नुयात् ॥ नरमेधाश्वमेधाभ्यां यत्फलं प्राप्यते नरैः ॥ ५१ ॥ तत्फलं लभते सर्वं पुराणश्रवणादरैः ॥ ब्रह्महा भ्रूणहा गोघ्नः
सुरापो गुरुतल्पगः ॥ सकृत्पुराणश्रवणात्पूतो भवति नान्यथा ॥ ५२ ॥ इदं मया ते परिकीर्तितं महच्छ्रीकृष्णमाहात्म्यमपारमद्भुतम् ॥ शृण्वन्पठन्नाशु
समाप्तवान्फलं यच्चापि लोकेषु सुदुर्लभं महत् ॥ ५३ ॥ इति श्रीपद्मपुराणे हरिवंशमाहात्म्ये श्रवणविधौ दानविधानकथनं नाम षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥ ७ ॥

॥ इति हरिवंशमाहात्म्यं समाप्तम् ॥

इदं पुस्तकं श्रीकृष्णदासात्मजेन गंगाविष्णुना कल्याणनगर्यां स्वकीये "लक्ष्मीवेंकटेश्वर" मुद्रणागारे संमुद्र्य प्रकाशितम् ।

शकाब्दाः १८१८, संवत् १९५३.

पुस्तक मिलनेका ठिकाना—गंगाविष्णु श्रीकृष्णदास "लक्ष्मीवेङ्कटेश्वर" छापाखाना, कल्याण—मुंबई.

॥ इति हरिवंशमाहात्म्यं सविधि समाप्तम् ॥